

Ὁ κ. Ροντήρης ἐξανθρωπίζει τὴν τραγωδίαν, τὴν κατεβάζει κάπως στὸ ἐπίπεδο τοῦ δράματος, τῆς ἀφαιρεῖ ποίησιν, τὴν κάνει ἐλκυστικὴν μὲ διάφορα, ὅχι ἀταίριαστα καὶ ἀνάρμοστα, μὰ ὅπωςδὴποτε ἐξωτερικὰ ἐφέ, φωτιστικὰ καὶ ἄλλα, ἀλλὰ τὴ συγχρονίζει. Τὴν προσεγγίζει στὸ σύγχρονον κοινόν. Τὸ πόσο ἐπέτυχεν νὰ τὴν κάνει προσιτὴ καὶ ἀγαπητὴ στοὺς σημερινούς θεατῆς—καὶ τοῦτο εἶναι ἀσφαλῶς μιὰ θετικότετη προσφορά του—φάνηκε ἀπὸ τὴ συρροὴ τοῦ κοινοῦ στὴν Ἐπίδευρον, καὶ τώρα στὸ Θέατρο τοῦ Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ. Τὸ θέατρο εἶχε ἀσφυκτικὰ γεμίσει, καὶ ὅλος αὐτὸς ὁ κόσμος, στὸ τέλος τῆς παράστασης ποὺ κράτησε πέντε ὁλόκληρες ὥρες, ἂν καὶ δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ εἶχε κουρασθεῖ καὶ διανοητικὰ καὶ σωματικὰ ἀπὸ τὸ βασανιστικὸν κάθισμα στὰ ἔβολα ἐδώλια, ἐπευφήμησε μὲ ἐκρηκτικὸν ἐνθουσιασμόν.

Δικαιολογημένα. Ἡ παράσταση, ἂν καὶ στὶς γενικὰς γραμμὰς τῆς ἦταν ἴδια μὲ κείνη ποὺ δόθηκε τὸ 1949 καὶ δὲν παρουσίασε καμιὰ βασικὴ ἀνανέωσιν, ἦταν αἰσθητὰ ἀρτιότερη, ἦταν ὅ,τι τελειότερον ἔχει πραγματοποιήσῃ ἴσαμε τώρα μὲ τὸν τρόπο ἐρμηνείας τοῦ κ. Ροντήρης. Οἱ γυμναστικὰς κινήσεις

τοῦ χοροῦ εἶχαν περιορισθεῖ ἢ καὶ καταργηθεῖ, γὰρ νὰ ἀντικατασταθοῦν μὲ κινήσεις ἐκφραστικές, ἡ ὁμαδικὴ ἄρθρωση τοῦ χοροῦ ἦταν εὐκρινέστατη καὶ ἀρκετὰ χρωματισμένη, εἶχε ἀναπληρωθεῖ—ἀλίμονο!—γιατὶ χάθηκε ὀριστικὰ—ἐνὰ στοιχεῖο δυναμικότατο καὶ μὲ ἔντονη προσωπικότητα ἀλλὰ ποὺ ἀκριβῶς γι' αὐτὸ δὲν εἶχε ὁμοιογένεια μὲ τὸ σύνολο (στὴν παράστασιν τῆς «Ὁρέστειας» πῶς νὰ μὴν ἀναλογισθοῦμε 'Εκείνην ποὺ ἐνσάρκωσε ἄλλοτε τὴν Κλυταίμνηστρα;), οἱ περισσότεροι ἡθοποιοί, ἂν καὶ μὲ τὶς γυμνὰς τοὺς φυσιογνωμίας ἦταν δύσκολο νὰ ἀποτινάξουν τὸ ρεαλισμὸ καὶ νὰ γίνουν πρόσωπα τοῦ μύθου, πρόσωπα ὑπερφυσικά καὶ συμβολικά, εἶχαν ἔξαρση καὶ εἶχαν πιάσει τὸν τόνο τῆς τραγωδίας ἢ τουλάχιστο τοῦ ὑψηλοῦ δράματος. Βέβαια, ὑπῆρξαν καὶ μερικὲς παραφωνίες, ἀλλὰ ἐν μέρει τουλάχιστον ἐξουδετερώθηκαν ἀπὸ τὴ γενικὴ ἀνάτασιν. Ὁ κ. Ἀλεξανδράκης δὲν ἔχει ἀκόμα καθόλου ἐγκλιματισθεῖ στὴν τραγωδίαν, ποὺ τὴν ἐπαιξε σὰ νὰ ἦταν θεατρογράφημα τῆς σειρᾶς, καὶ ἡ Κ. Παναγιώτου δὲν ἦταν, καὶ τώρα ὅπως ἄλλοτε, τίποτ' ἄλλο παρὰ πολὺ ὁμορφὴ καὶ πολὺ καλὴ μαθήτρια· τὸ ἐξωτερικόν, διδαγμένον τῆς παίξιμο στὴν Κασσάνδρᾳ δὲ μετέδωσε ρίγος, φρικίαν. Πῶς ὅμως νὰ σταθοῦμε σ' αὐτὰς τὶς ἀτέλειες, ὅταν θαυμάσαμε τὴ σθεναρότητα τοῦ κ. Βόκοβιτς, τὸ πῶς μεταρσίωσε ὁ κ. Κωτσόπουλος μὲ κάτι ὀνειρεμένο στὸ βλέμμα, στὴ φυσιογνωμίαν, στὶς κινήσεις του, τὶς ρεαλιστικὰ παραστατικώτατες συσπάσεις τοῦ προσώπου καὶ τοῦ σώματός του, τὶς ἐξοίρετες στάσεις καὶ τὴ μαγευτικὴ φωνὴ τῆς Κας Καλλιῆ, τὴν τρυφερότητα ποὺ διέχυσεν στοὺς γόους τῆς Ἡλέκτρας ἢ Κας Κατσέλης, καὶ προπάντων τὴν ἐρμηνείαν τῆς Κας Βεργῆ; Στὸν τομέα τῆς ἡθοποιίας, ἡ Κας Βεργῆ ὑπῆρξε ἡ θριαμβεύτρια τῆς βραδιᾶς. Ξεπέρασε κάθε προσδοκίαν· ξεπέρασε αἰσθητὰ τὸν ἑαυτὸν τῆς. Ἡ δημιουργία τῆς στὸ ρόλο τῆς Κλυταίμνηστρας εἶναι ἕνας σημαντικὸς, ἕνας μεγάλος σταθμὸς στὴ σταδιοδρομίαν τῆς· εἶχε ἀποβάλει κάθε σκληρότητα· μὲ μέσα λιτὰ ἐξέφρασε τὸ πάθος τῆς Κλυταίμνηστρας

15 Ὀκτωβρίου 1954

308

μὲ ὅλους τοὺς κυματισμούς, χωρὶς οὔτε στιγμή νὰ παύσει νὰ εἶναι Βασίλισσα, Μεγάλη Κυρία· οὔτε στιγμή δὲν κατέβηκε ἀπὸ τὸ βάθρο, δὲν ἔγινε φόνισσα τῆς γειτονιᾶς.